

تبارشناسی خاکستری است

تأملاتی دربارهٔ روش فوکو

عادل مشایخی

انتشارات ناهید

فهرست

۹ مقدمه
۱۹ فصل اول: چرا خاکستری؟
۴۳ فصل دوم: نقد دیرینه‌شناسانه‌ی دانش
۴۵ اندیشه
۴۶ عقلانیت
۵۴ رژیم حقیقت
۵۸ عرصه‌ی امور گفتاری و عرصه‌ی امور غیرگفتاری
۷۷ دگرگونی غیر جسمانی
۸۸ دیرینه‌شناسی دانش چه می‌کند؟
۹۵ فصل سوم: تبارشناسی چیست؟
۹۸ مفهوم نیرو
۱۰۶ تحلیل مکانیسم‌های قدرت
۱۰۹ تکنولوژی‌های قدرت
۱۳۳ گزاره به منزله‌ی «تکرار» چیزی دیگر
۱۴۳ تبارشناسی نهادها و کردارهای غیرگفتاری
۱۴۶ سنجاق‌شدن
۱۵۲ تبارشناسی چه می‌تواند بکند؟
۱۵۹ فصل چهارم: فوکو و تبارشناسی دولتِ مدرن
۱۶۳ شبانی در شهر یونانی
۱۷۳ شبانی مسیحی
۱۸۰ مؤلفه‌های شبانی مسیحی

۱۸۳	مصلحت دولت کلاسیک	
۱۹۲	«ماکیاویلی»، «سیاست» و «دولت» در عصر کلاسیک	
۱۹۹	افق کلی مصلحت دولت کلاسیک	
۲۱۷	تکنولوژی دیپلماتیک - نظامی	
۲۲۷	تکنولوژی پلیس	
۲۴۱	به سوی مصلحت دولت مدرن	

	توسعه و توسعه	۶۱
	رشد و توسعه	۶۲
	توسعه	۶۳
	توسعه	۶۴
	توسعه	۶۵
	توسعه	۶۶
	توسعه	۶۷
	توسعه	۶۸
	توسعه	۶۹
	توسعه	۷۰
	توسعه	۷۱
	توسعه	۷۲
	توسعه	۷۳
	توسعه	۷۴
	توسعه	۷۵
	توسعه	۷۶
	توسعه	۷۷
	توسعه	۷۸
	توسعه	۷۹
	توسعه	۸۰
	توسعه	۸۱
	توسعه	۸۲
	توسعه	۸۳
	توسعه	۸۴
	توسعه	۸۵
	توسعه	۸۶
	توسعه	۸۷
	توسعه	۸۸
	توسعه	۸۹
	توسعه	۹۰
	توسعه	۹۱
	توسعه	۹۲
	توسعه	۹۳
	توسعه	۹۴
	توسعه	۹۵
	توسعه	۹۶
	توسعه	۹۷
	توسعه	۹۸
	توسعه	۹۹
	توسعه	۱۰۰

فصل اول

چرا خاکستری؟

فوکو در یک سخنرانی درباره‌ی نقد و روشنگری که «نقد چیست؟» نام گرفته، به ظهور پرسشی اشاره می‌کند که در برابر ستایش قرن هجدهمی عقل به منزله‌ی امری فراتاریخی و مرجع مطلق ارزیابی کردارهای نظری و عملی، قد علم می‌کند: خود همین عقل از لحاظ تاریخی مسئول کدام زیاده‌روی‌های قدرت و کدام حکومت‌مندسازی‌هاست، حکومت‌مندسازی‌هایی که چون توجیه عقلانی می‌شوند به مراتب اجتناب‌ناپذیرتر و خطرناک‌ترند؟^۱

فوکو پس از طرح این پرسش به سیر تحول و دگرگونی متفاوت آن در آلمان و فرانسه اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد که این تفاوت دلایل تاریخی پیچیده‌ای دارد که باید تحلیل‌شان کرد. در آلمان «تعلق پرقدمت دانشگاه‌ها به ساختارهای اداری و دولتی این ظن را برانگیخت که چیزی در عقلانیت و حتا در خود عقل هست که مسئول زیاده‌روی قدرت است...»^۲ این ظن انتقادی در آنچه فوکو «چپ آلمانی» می‌نامد، توسعه یافت. فوکو به تداوم این نقد در سستی نیرومند از چپ هگلی تا مکتب فرانکفورت اشاره می‌کند. اما در فرانسه‌ی قرن نوزدهم تحت تأثیر شرایط متفاوت فلسفه‌ورزی و تأمل سیاسی،

۱. میشل فوکو، «نقد چیست؟»، در: *تناثر فلسفه*، ترجمه‌ی نیکو سرخوش و افشین جهان‌دیده، نشر نی، ۱۳۹۰، ص. ۲۷۸.

۲. همان.